

**Prof. PhDr. František Šmahel, DrSc., Dr. h. c.
(17. srpna 1934 – 5. ledna 2025)**

V neděli 5. ledna 2025 zemřel ve věku devadesáti let prof. František Šmahel, člen správní rady Nadace „Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových“, renesanční osobnost, vzácný a noblesní člověk, jeden z nejvýznamnějších českých a evropských historiků. Ve své dlouhé a neobyčejně bohaté odborné činnosti se věnoval především tématům z dějin pozdního středověku a počátku novověku - humanismu, renesanci a reformaci ve střední Evropě, dějinám středověkých univerzit, středověké ikonologii, pozdně středověké vzdělanosti a mentalitě lidí středověkého světa. Byl excelentním znalcem zejména dějin husitství. Odbornou veřejností byl vážen především pro svůj rozhled, erudici, preciznost a ceněn pro

schopnost a nevšední ochotu pozitivně inspirovat další generace nadějných historiků.

Prof. Šmahel byl zvolen do správní rady Nadace „Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových“ na šestileté volební období poprvé dne 24. října 1994. Jeho poslední páté volební období skončilo 10. prosince 2024. Velmi aktivně se účastnil úsilí vrátit Nadání místo v české společnosti, které mu určil jeho zakladatel Josef Hlávka.

Ve své činnosti v Nadání prof. Šmahel uplatňoval odbornost historika také při příležitostech, kdy Nadání připomínalo české i evropské veřejnosti významná výročí, která souvisela se životem a dílem Josefa Hlávky. Z mnoha těchto aktivit stačí uvést jen některé: v projevu při příležitosti 100 letého výročí založení Nadání v lednu 2004 ve Velké aule Karolina zhodnotil význam osobnosti Josefa Hlávky pro českou a evropskou kulturu, v zahraničí především v Rakousku a v dnešní Ukrajině. Připomněl také, jak ho v různých dobách vnímala česká společnost. V roce 2007 se prof. Šmahel stal předsedou organizačního výboru „Jubilejního roku Josefa Hlávky“. Vytvořený výbor řadu akcí inicioval, koordinoval a řídil. Tím také přispěl v roce 2008 k tomu, že UNESCO Hlávkovu výročí ustanovilo světovým kulturním výročím. Připravil také slavnostní projev pro vernisáž výstavy o Josefu Hlávce ve Státní opeře ve Vídni při příležitosti 140. výročí otevření její budovy, kterou Josef Hlávka pro Vídeň postavil. Výstavou se v květnu roku 2009 jubilejní rok Josefa Hlávky ve skutečnosti ukončil. Z jeho projevu, který byl publikován ve zprávě o činnosti Nadání stojí za to citovat z posledního odstavce. „Někteří lidé vynikají bořivým pudem, mohou mít sice dobrý úmysl, zůstávají však po nich trosky. Pravým opakem byl architekt a mecenáš Josef Hlávka, muž cenných podnětů, velkorysých činů a příkladných ctností.“

V roce 2015 byla české veřejnost slavnostně představena reprezentativní publikace o lužanském zámku Josefa Hlávky - HLÁVKOVY LUŽANY. Knihu uspořádal a redigoval prof. Šmahel, který také napsal úvodního slovo

Prof. František Šmahel působil ve správní radě Nadání třicet let. Jeho přínos v úsilí o naplňování cílů uložených správní radě zakladatelem Nadání byl mnohostranný a velmi významný. V posledním roce života několikrát písemně vyjádřil, proč ho činnost v Nadání těšila. Měl rád dialog a rád se účastnil diskusí o záležitostech nadačních i celospolečenských. V té souvislosti napsal: „Při společných cestách mikrobusem z Prahy do Lužan došlo a stále ještě mezi námi dochází k debatám o spletených otázkách právních, politických a kulturních dějin, které mne obohacují, někdy rozesmutňují, jindy potěšují“. V dopise správní radě v listopadu 2024, když vysvětloval, že ze zdravotních důvodů již nemůže ve své práci pro Nadání pokračovat napsal: „Členství ve správní radě Nadání bylo pro mne jednou z největších životních poct. Proto využívám této příležitosti, abych Vám osobně a také všem členům správní rady popřál vše dobré v nesnadných letech, která budou následovat“.

Aktivitu a moudrost historika Františka Šmahela bude Nadání postrádat.